

Végrehajtói beszámoló

1. A jelen értékelési beszámoló az utolsó Humán Tőke Operacionális Program értékelési gyakorlatára vonatkozik a műszaki felügyelet területén, és a szerződés szerint a Humán Tőke Operacionális Program Végső Értékelési Beszámolójának nevezik a műszaki felügyelet területén, az adatok és metaadatok készletével együtt. Ezt három, a jellegzetes célkitűzések által finanszírozott beavatkozások típusainak megfelelő témára osztjuk, a 2014-2020 HTOP Műszaki Felügyelet 7. Tengely.

2. A HTOP értékelési Terv szerint a jelen értékelés „MESO” típusú értékelés a program szintjén.¹ Az értékelési terv előírja, hogy minen HTOP Prioritás Tengely értékelve legyen legalább egyszer a gyakorlatba ültetés idején, ami a jellegzetes célkitűzésekhez való hozzájárulását jelenti, valamint a többi generált hatás nézőpontjából is, akár szándékos, akár nem. Az értékelés a projektek szintjén elemzéseket is magukba foglaltak, magába foglalva így a mikroelemzést, az esettanulmányok által, az összes módszerrel és jellegzetes technikákkal.

3. Az értékelési gyakorlatok célja megkönnyíteni a 2014-2020 Humán Tőke Operacionális Program informált menedzsmentjét és a határozatok meghozatalát bizonyítékok alapján.

4. A jelen értékelési beszámoló tárgyát képező értékelési gyakorlat a HTOP Műszaki Felügyelet 7 tengelye szintjén megállapított célkitűzések elérésének fokát részletesen elemzi, a célcsoport regionális és szektorális szinten (az érintett területeket illetően), a jellegzetes célkitűzések arányában, az eddig támogatott beavatkozások hatásának azonosítása mellett, illetve ezen haladás azon részének megállapítása, amely kizárólagosan a HTOP által támogatott beavatkozásoknak köszönhetőek.

5. Ezen értékelési gyakorlat szintjén értékelt, a 2014-2020 HTOP Műszaki Felügyelet 7 tengelye által támogatott beavatkozásokat három (3) három értékelési témára (ÉT) osztjuk, amelyeket lennebb bemutatunk és hozzájárulnak ehhez a tengelyhez tartozó Speciális Célkitűzésekhez:

- **1. Téma: a HTOP a Menedzsment Hatóság és a Közbenjáró Szerkezet képességeinek javulásához való hozzájárulásának értékelése, hogy hatásosan kezelje és ültesse gyakorlatba az operacionális programot (fedezéki terület – 7.1. jellegzetes célkitűzés: a HTOP MH és KSZ képességeinek javítása, hatásosan kezelje és ültesse gyakorlatba az operacionális programot)**
- **2. Téma: a HTOP megrendelői képességeinek javításához való hozzájárulásának HTOP értékelése hatásos módon való gyakorlatba ültetés és az Európai Szociális Alap típusú projektek hatásosságát illetően (fedezéki terület – 7.2. jellegzetes célkitűzés: ESZA típusú projektek hatásos módon való gyakorlatba ültetési megrendelők képességeinek javítása)**
- **3. Téma: a HTOP hozzájárulásának értékelése a megrendelők és a potenciális HTOP megrendelők informálási fokának növekedéséhez (fedezéki terület – 7.3. a megrendelők és a potenciális megrendelők informálási fokának növelése az ESZA tárgyát képező tevékenységeket illetően, az ESZA területén levő gyakorlati kezdeményezés értékelése és gyakorlatba ültetése)**
-

6. A Feladatok Könyve szerint **7 értékelési kérdést** írnak elő minden témára, plusz még kettő kiegészítőt az 1. Témára:

---

¹ Romániában két típusú értékelést végeznek, éspedig egy makro típusút a Partnerség Egyezmény szintjén, és a másik mindenik OP szintjén (MESO), folytatva a hozzátartozó értékelés feldolgozását az előző pénzügyi keretben.

- 1ÉK: Az érintett területeken milyen haladást észleltek (a jobban és kevésbé kifejezett régiók) és a célcsoportok a HTOP megrendelőinek képessége javulásával kapcsolatban, hogy ESZA projekteket ültessenek gyakorlatba hatásosan?
- 2 ÉK: A megfigyelt haladás milyen mértékben rendelhető a HTOP-nak?
- 3 ÉK: Milyen mértékben léteznek más, nem szándékos hatások is pozitívak vagy negatívak?
- 4ÉK: Milyen mértékben haladja meg a hatása a beavatkozási területeket vagy csoportokat?
- 5ÉK: Milyen mértékben időtállóak hosszabb távon?
- 6ÉK: Milyen mechanizmusok könnyítették meg/akadályozták meg a hatásokat? Melyek a kontextuális kulcsjellezők ezen mechanizmusok esetében?
- 7ÉK: Igen-e és milyen mértékben lehetett volna a dolgokat jobban végezni?

7. A 7.1. speciális célkitűzésekhez tartozó 1. téma első értékelési kérdése a MH és KSZ képességét illeti, plusz két kiegészítő kérdés, a romániai szociális beavatkozásának politikáját koordináló mechanizmusok hatásossági fokára vonatkozóan, illetve a HTOP grant globális sémáinak vezetői által lefolytatott tevékenységek hatásossági fokát, és a pénzügyi eszközökhöz tartozó sémák vezetői:

- 1ÉK: Milyen haladás vehető észre ami a KSZ és MH-nak az OP hatásos kezelését és gyakorlatba ültetési képességeit illeti?
- 2ÉK: Milyen a románoknak szánt szociális inklúzió politikák koordináló mechanizmusainak hatásossági foka?

AZ ÉRTÉKELÉSI METOLÓGIA

8. Az értékelési folyamat a teljes értékelés szintjén elképzelt módszer kombinációra alapozott és integrált hozzáállást használt úgy a triangulálás elve biztosításához, mint az értékelés elemzéséhez elegendő információt. Az értékelés során jelentős figyelem lett fordítva a kontextus tényezőkre, de azon módok is, ahogyan fennmaradtak/módosultak az okozati kapcsolatok és az eredményeket létrehozó mechanizmusok.

9. **A tervezett értékelési módszerek és eszközök és ténylegesen alkalmazottak az értékelési folyamatban magukba foglalták a következőket:** dokumentáris kutatás, az adatsorozatok statisztikai feldolgozása és elemzése – az összegyűjtött kontextuális adatok alapján, interjúk, munkaműhelyek, egy nemzeti fókuszcsoport mint a megállapítások és következtetések elemzési és validálási eszköze, esettanulmányok, véleménykutatások, befolyástényezők és más hatások elemzése az eredmények elérésének mechanizmusában, grafikonok az adatok szemléltetésére.

10. **Az értékelt időszak a 2014-2020 HTOP beavatkozások gyakorlatba ültetésének időszaka volt:** a HTOP elkezdésétől **2023.06.31-ig**. Ez a beszámoló a HTOP értékelésére összpontosít, a 2023-as gyakorlatra (amely fedi a 2021 január – 2023 júniusi időszakot), ideértve a 2021 értékelési gyakorlat referenciáját is, ami azelőtt befejeződött. Az értékelés 2023 március-július időszak alatt zajlott.

METODOLÓGIAI KORLÁTOZÁSOK

11. Az értékelési metodológia nagyrészt jelentős nehézségek nélkül lett alkalmazva 7.1. KSZ keretében, ami csökkentette a metodológiai korlátozásokat. Mindezek ellenére, létezik pár jelentős korlátozás, mint például a 7.1. és 7.2. KSZ, a projektek kiválasztási opciókkal kapcsolatban, amelyek be legyenek foglalva az esettanulmányokba, az MFE HTOP projekt kivételével (az egyetlen projekt, amely magába foglalt jellegzetes tevékenységeket a megrendelők képességének növeléséért). Ez a korlátozás a MH és a KSZ támogatási beavatkozás uralkodó típusa miatt jött közbe, amelynek főleg logisztikai jellege volt. Ugyanakkor, az érdekelt különböző tényezők magasfokú beavatkozása az értékelésbe plusz kihívást jelentett. A 7.3. KSZ keretében a fő metodológiai korlátozások a célcsoportok és általában a lakosság által szolgáltatott információk hiányából eredtek. Ez az adathiány jelentős

kihívás volt az értékelési folyamatban. Mindezek ellenére, általában a lakosság felfogásáról szerzett adatokért az időszakos és a dedikált Eurobarométerek információit használták.

12. Ugyanakkor, egy másik jelentős metodológiai vetület, amely az előző értékelési gyakorlat eredménye, az, hogy a HTOP keretében, a HTOP MH információk alapján, nem léteznek a gyakorlatba ültetésnél grant sémával vagy pénzügyi eszközöknek megfelelő sémákkal támogatott HTOP projektek (1-7, 8 9 tengelyek). Következésképpen, a 3. sz. értékelési kérdés „Melyik volt a: a HTOP grant globális séma kezelői által végrehajtott tevékenységek hatékonysági foka? A pénzügyi eszközökhöz tartozó sémák kezelői?” már nem képezték az értékelési csoport elemzésének tárgyát.

AZ ÉRTÉKELÉS KÖVETKEZTETÉSEI ÉS JAVASLATAI

13. A 2014-2020-as időszakban az ESZA kezeléséért felelős intézmények koherens és egységes működési keret, 7. Tengely a HTOP keretében működő Műszaki Felügyelet, fedi a Humán Tőke Operacionális Program finanszírozási szükségleteit a jó gyakorlatba ültetéshez. Ebben az értelemben a HTOP Műszaki Felügyeletének tengelye kiegészítő módon hat az Operacionális Program Kezelési Képességével és az Operacionális Program Műszaki Felügyeletével, ami az eljárási köteleességvállalásokat illeti, valamint egy egységes bérezési rács létezését az európai szociális alap menedzsmentjébe és ellenőrzésébe avatott személyzet számára, a személyzet bevonására közös kritériumok létezése, stb.

14. A Műszaki Felügyelet Prioritáris Tengely esetében egyetlen projekt felhívás létezik (HTOP/155/7/7/HTOP AT Speciális Célkitűzések, amely fedezi mind a három célkitűzést SC 7.1/7.2/7.3), ami még folyik, annak a ténynek következtében, hogy folytonos benyújtással működik az alapok kimerítéséig vagy az operacionális program lezártaig.

15. Az értékelés referencia napjáig, vagyis 2023.06.30-ig, 239 projektet szerződtek a 7 AP keretében, amelyek adatait összegyűjtötték az Értékelési Témák által kitűzött 3 jellegzetes célkitűzéshez tartozó kompozit célkitűzés alapján. A 7. Tengely keretében választható megrendelők típusa számának elosztása szempontjából, megállapítható, hogy a legtöbb projektet OIR szintjén ültettek gyakorlatba (178 projekt) kiegyensúlyozott elosztással és MIPE (38 project), amelyek követ a többi struktúra (MDLPA, MMPS, MEC).

16. A 7.1. Speciális Célkitűzések célja a HTOP AM és a KSZ képességének növelése, hogy hatásos módon kezelje és ültesse gyakorlatba az operacionális programot, és mint várt hatás az **ESZA magasfokú abszorpció**s fokát Romániában. A 7.1. SC keretében adott felügyelet magába foglalta az elemzett projektek portfóliójának szempontjából az anyagi támogatást az ügyvezetési/logisztikai költségekre a HTOP MH és KSZ keretében, a saját és szerződéses személyzet bérezésére, műszaki tartalmú projektek támogatása (pl. SMIS adatok bevezetése, a helyszínekre való ellátogatás, projektek szerződése, stb.), a MH, KSZ és a HTOP tagjainak képzési projektek finanszírozása, a RRómák Nemzeti Kapcsolatpontjának támogatási projektjeinek támogatása, valamint a program szintjén értékelési projekt.

17. A 7.2. jellegzetes célkitűzés maga elé tűzte ki a HTOP megrendelői azon képességének növelését, hogy hatásosan ültesse gyakorlatba az ESZA típusú projekteket. Ez a HTOP megrendelők megerősített képességéhez kellett volna vezessen, hogy ilyen projekteket alkalmazzon, egy hatásosabb gyakorlatba ültetés várt eredményével és, magától értetődően, a HTOP keretében az európai alapok magasabb fokú abszorpciójához.

18. A 7.3. jellegzetes célkitűzés fő célja a **HTOP esetleges megrendelőinek informálási fokának növelése** az ESZA tárgyát képező tevékenységeket illetően és a tapasztalatcsere értékelése és gyakorlatba ültetése az ESZA területén. ² A várt eredmények közé sorolható a megrendelők és a lehetséges megrendelők magasabb informálási

---

² A Humán Tőke Operacionális Program által jóváhagyott változat – 2020. december 14

foka a HTOP által ajánlott lehetőségeket illetően és az ESZA alapokhoz való hozzáférési módok, valamint ezek tudatosításának növelése is az Európai Unió által kofinanszírozott projekteket illetően, 46% 2013-ban és 60/ 2023-ban.

AZ ÉRTÉKELÉS KÖVETKEZTETÉSEI ÉS JAVASLATAI

A műszaki felügyelet területén levő beavatkozásokat illető következtetések (7.1/7.2/7.2 SC)

19. Egyes hasonló nehézségek ellenére, HTOP-nak magasabb teljesítménye volt, mint a az ESZOP-nak. Mindezek ellenére, mindkét program hiányos volt a kezdeti késések, humán erőforrás hiánya és a műszaki felügyelethez való hozzáférhetőség hiánya miatt. A HTOP esetében, a késések a beavatkozások komplexitásához kapcsolódtak, a pilot típusú rendszeres beavatkozásokhoz és egyéb programokkal való együttműködéshez. Egységében véve, a HTOP evolúciója a 2014-2022 időszakban azt mutatja, hogy léteztek úgy sikerek, mint kihívások, kihangsúlyozva egy figyelmes kezelés, emberi erőforrásba való fektetés, egyszerűsítés, az eljárások és folyamatok optimalizálásának szükségessége az operacionális programok jövőbeli célkitűzéseinek eléréséhez.

20. A 7.1. SC-nek jelentős szerepe volt a HTOP MH és KSZ képességének megerősítésében. Javulásokat jegyeztek fel ami a struktúrákat, humán erőforrásokat, a munkarendszereket- és eszközöket illetően, úgy az EFOP idősokkal, mint az előző értékeléssel összehasonlítva. Ugyanakkor, a szerződéses személyzet alkalmazása jelentősen hozzájárult a HM és KSZ szintjének emberi erőforrás szükségletei lefedéséhez, de a humán erőforrás elégtelenségének problémája aktuális foglalatosság marad, adva lévén a törvényes kontextus és a szerződéses személyzet alkalmazásának lehetőségét illető bizonytalanság. A jelen kihívásnak való eleget tevéshez szükséges a MH és a KSZ állandó személyzetének megtartása és kitarása és bővíteni a személyzet sémát, amikor ezt lehetőséggé válik. Nem utolsó sorban, a HTOP MH és KSZ képességének növelését olyan tényezők befolyásolták, mint például a 16 év alatt összegyűjtött működési tapasztalat és vezetői tényezők a KSZ szintjén.

21. Az ESZA típusú projektek hatásos gyakorlatba ültetési képességét a megrendelőknek vagy lehetséges megrendelőknek ezen képesség fejlődését mutatja a 2014-2020-as időszakban, az előző 2007-2013-as program idősokkal összehasonlítva, de nem mint a 7.2. SC hatása. Ugyanakkor megállapítható, hogy minden tevékenységnek közvetlen hatása volt a megrendelők fölött és pozitívan járultak hozzá a gyakorlatba ültetendő projektek minőségéhez és, implicit módon, a HTOP célkitűzéseinek megvalósításához, ideértve a projektek szintjén az európai alapok abszorpciós fokát.

22. A Műszaki Felügyeleti Egyezmény (HTOP MFE) jelentős szerepet játszott a MH és KSZ képességének megerősítésében minden képességdimenzióban – humán erőforrás, szerkezetek, eljárások, rendszerek és eszközök, de a megrendelők és a lehetséges megrendelők esetében, hogy HTOP projekteket dolgozzanak ki és ültessenek gyakorlatba.

23. Mindezek ellenére, a legnagyobb negatív hatású tényezők a HTOP gyakorlatba ültetési progresszió fölött a következők voltak: a megrendelők megfelelő képességeinek hiánya, a különbözőségük és a jelentős különbségek a támogatási szükségleteket illetően, a csökkentett minőség és a MH/KSZ általi támogatási tevékenységek alacsony gyakorisága, a KSZ személyzetének túlságosan sok feladata, az intézmények módosításai és a politika instabilitás, amelyek a törvény és a szabályozások gyakori változásában tükröződtek. Ezen tényezők negatív hatásait részben kompenzálták a HTOP MFE által szervezett közbeavatkozások, valamint a MH és a KSZ által végrehajtott tevékenységek, főleg a programálási időszak másik felében. Az informálási szeszziók, a képzési videoklippek, a Megrendelő Útmutatójában hozott aktualizálások és javítások, valamint a közvetlen közlés akciói vagy a helpdesk rendszer keretében különböző fokú eszközöket jelentettek a megrendelők támogatásában és a HTOP projektek gyakorlatba ültetésének kidolgozásában.

24. A kommunikálási erőfeszítések egyik leglényegesebb megvalósítása a HTOP megrendelőinek ügyvezetői képességének növelése, amely lényeges képesség az európai alapokból támogatott projektek kezelésében. A

megrendelők kb. 77% úgy véli, hogy a jelenlegi ügyvezetési képesség szintjüknek több mint 90% -a a HTOP kezelési rendszerének és ennek a rendszernek a megrendelőkkel való kapcsoltságát köszönhető.

25. HTOP-nak jelentős hatása volt helyi és regionális szinten, a döntéshozó eljárás javításában ezeken a helyeken és horizontális sokszorosító hatása volt országos szinten a humán képesség fejlődési területén levő beavatkozásokra. Sőt mi több, az entitások közül két harmada kifejezte a szándékát, hogy jövőbeli operacionális programokra támogatást kérjenek olyan területeken, mint például a társadalmi inklúzió, munkaerő foglalkoztatás vagy oktatás. Mindezek ellenére, a kommunikálás központosított hozzáközelítésének nem sikerült jelentősen csökkenteni a regionális különbségeket az ugyanolyan típusú projektek értékelésében és megközelítésében, vagy hogy serkentsék az együttműködést egyéb intézményekkel és kommunikálás területén, a jelen megrendelőknél kivül, vagy hogy jelentősen javítsák a kommunikálás minőségét a megrendelők és a célcsoportok között.

A MŰSZAKI FELÜGYELET TERÜLETÉN LEVŐ BEAVATKOZÁSOKAT ILLETŐ JAVASLATOK

A 2021-2027 programidőszakot illető javaslatok

26. A 2021-2027-es időszak kezelési feltételei között, a HTOP-hoz viszonyítva dupla költségvetés a SZIMOP és OMOP, hogy eleget tegyen a növekedett munkamennyiségnek, a humán erőforrás és a többéves terv helyes méreteivel kiegészítve szükséges az egyszerűsítés és az operacionális eljárások hangolása, egyes eljárások optimalizálása és automatizálása (a 23/2023³ Kormányhatározat szerint), az informatikai rendszer javítása, a digitalizálás által adott könnyebbségek értékesítése és az egyszerűsített költségek kiterjedtebb használata (ennek túlnyomó növekedésével az összköltségekben). Ilyen módon csökken a megrendelők ügyvezetési terhe, valamint a munkamennyiség is az MH, de főleg a KSZ szintjén. Különben, az ügyvezetői munka jelenlegi szintje a MH és a KSZ szintjén nagymértékben a túlzott ügyvezetői követelményeknek köszönhető nagyrészt. Következésképpen, javasolt ezen **követelmények jelentős egyszerűsítése**, főleg az eredményekre alapozott monitorizálási rendszerrel való áttérés a költségekre alapozott rendszerről, a 2021-2027⁴-es időszakra az Európai Bizottság által adoptált egyszerűsített intézkedésekkel összhangban.

27. A fennebb említettekkel összhangban, javasolt a MySMIS jelentési rendszer hatásosságának növelése és a megrendelők kiképzése ennek használatát illetően, egyfelől, a beszámoló eljárásnak a hatásosságára, másfelől, a munkamennyiség csökkentésére, úgy a közvetítő szervezetek, mint a megrendelők szintjét illetően.

28. A jövőbeli Oktatási-és Munkaügyi Operacionális Program (OMOP) és a Szociális Inklúzió és Méltányosság Operacionális Program (SZIMOP) elő kellene írja a **program gyakorlatba ültetésének többéves tervét** (lehetőleg a teljes program időszakra), éves célok megállapításával a projektek benyújtásának értékével, a szerződések értékével, a végrehajtott kifizetések értékével. Ugyanakkor, szükséges a program pénzügyi progressziójának monitorizálása a megállapított többéves tervben, valamint a kockázatok azonosítása és kezelése és a szükséges javítási intézkedések azonosítása.

---

³ A 2021-2027 Kohéziós Politikához tartozó európai alapok kezelésére hozott egyszerűsítési és digitális intézkedésekről szóló 23/2023 Kormányhatározat. Az új szabályzat egyszerűsíti a projektek értékelési módját, biztosítja egy projekt összes szakaszának digitális lefolyását és bevezeti a projektek gyakorlatba ültetésének kérelmezői által lefolytatott eljárások egyszerűsítésének szánt interoperabilitási mechanizmusait.

⁴ A SIMPLIFICATION HANDBOOK 31, 43, 44 intézkedései: 80 simplification measures in cohesion policy 2021-2027 (European Commission, Regional and Urban Policy).

29. Az operacionális program gyakorlatba ültetésének prognózisából indulva, szükséges **a humán erőforrások és az anyagok/pénzügyi többéves terve** a MH és KSZ szintjén, amely magába foglalja a szükséges munkahelyek megfelelő dimenzióját. Habár a 34/2023-as Kormányhatározat előírásai hatással lehetnek erre a tényre, a javaslat az, hogy megvalósuljon az erőforrások és a munkahelyek tervezése és, esetleg, újragondolva, mielőtt a személyzet növelése lehetséges lesz.

30. Az OMOP és SZIMOP kezeléséért állandó és strukturált támogatás biztosításához javasolt **egy komplex műszaki felügyelet szerződtetése integrált feldologzással**, amely támogatást nyújtson a MH és KSZ képességének minden dimenziójában – humán erőforrás, szerkezetek, rendszerek, eszközök és eljárások – valamint pontokra osztott támogatás a gyakorlatba ültetés folyamán megjelent szükség szerint.

31. Javasolt a Humán Tőke Operacionális Program (HTOP) Monitorizálási Bizottsága képességének növelése képzési tevékenységek és a tagok közötti együttműködés által, mert ők nem vettek részt képzésben a 2014-2020 HTOP időszakban. Ugyanakkor javasolt a Bizottság ülései hatékonyságának növelése hozzáférhető és tömör bemutatókkal, amelyeket tárgyalások és javaslatok egészítsenek ki.

32. A 7.2. SC-sel kapcsolatban, javasolt a támogatási kezdeményezések változatossága és megerősítése a megrendelőknek vagy esetleges megrendelőknek. Az MFE keretében szervezett képzési szessziókat jó gyakorlatnak vélték. Ez a megközelítést ki kellene terjeszteni és hozzáigazítani az új típusú ESZA programokhoz, nagyobb gyakorisággal, regionális lefedéssel és szélesebb körű célcsoporttal. Ugyanakkor, az MFE keretében alkotott videófelveledeknek, amelyek rendelkezésre állnak a MIPE site-on, folytatódniuk kellene és ki kellene terjeszteni az OMOP és SZIMOP programokra.

33. A kommunikálásra egyes megközelítés javasolt – amit központosít az MH a kezelt programok általános aspektusaiért az OIR szintjén a specifikus aspektusokra vonatkozóan, amelyek a régióban levő megrendelők és a lehetséges megrendelők jellegzetes szükségleteire vonatkoznak. Javasolták egy integrált kommunikálási terv kifejlesztését a SZIMOP MH/OMOP és KSZ-k között, a hangsúly az online kommunikáción lévén a helpdesk online szolgáltatáson keresztül. Ugyanakkor, sugallható az online kommunikálási eszközök és platformok használata a kiképzési videoklippek hozzáférhetőségét növelve és optimalizálni a keresési lehetőségeket (SEO) a Google-hoz való jobb hozzáférhetőség érdekében. A megrendelők informálását szolgáló online portált ki lehet fejleszteni a kiegészítő források ajánlásához, továbbá gyakorlati esetek példájára, válaszokra gyakori kérdésekre és egyéb releváns útmutatókra.

34. Ami a Megrendelő Útmutatóját illeti, javasolt a tartalom időszakos aktualizálása, hogy visszatükrözze a megrendelők szükségait. Az időszakos elemzéseket, hogy azonosítsák a szükségleteket és a kiegészítő útmutatásokat, az MH és KSZ személyzettel kellene elvégezni. Ez a megközelítés hozzájárulhatna egy hatásosabb gyakorlatba ültetéshez és egy egységes feldolgozáshoz az ESZA új programok kezeléséhez a szervezetek szintjén.

35. A 7.3. SC javaslatok a kommunikálás gyakorlatba ültetési rendszerére összpontosít a jövőbeli operacionális programokban. Javasolt egy integrált megközelítés alkalmazása a kommunikációban a pénzügyi elosztás hatásának maximalizálásában. Ezek a javaslatok a következőkre vonatkoznak:

- A megvalósítási és eredmény mutatók használata minden operacionális programban, a Strukturális Eszközök Kommunikálási Stratégiában és az éves Kommunikációs Tervekben. A Leíró lapok kellene világosan mutassák az adatok gyűjtési módjait és ezek gyűjtési gyakoriságát.

- A MySMIS platform fenntartása és javítása a megrendelőkkel való kommunikálásban. A Strukturális Eszközök közlői rendszerének megerősítése országos szinten és a tevékenységek és eszközök fejlesztése, hogy nőjön a megrendelők kommunikációs képessége a projektek célcsoportjaival kapcsolatosan.
- A monitorizálási ügynökök és egyéb, kommunikációs szakértők beavatása, ideértve a tudományegyetemeket és a magánvállalataokat, a kommunikálási tevékenységekbe és az információt többszörösítő rendszerekbe a strukturális eszközökről. Ezek segítenének a regionális különbségek csökkentéséhez a hasonló projektek értékelésében.
- A tevékenységek folytatása a megrendelők adminisztrációs képességeinek és az implementációs rendszer növelésére, ideértve a kommunikálás szempontját. Ugyanakkor, javasolt a megrendelők beavatása a helyi és regionális döntéshozatalba.